Stenogrammid

XIII Riigikogu, VI Istungjärk, täiskogu korraline istung

Neljapäev, 23.11.2017, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine
1. 10:06 Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu (479 SE) teine lugemine
2. 10:11 Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja riikliku matusetoetuse seaduse kehtetuks tunnistamise ning nendega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (490 SE) teine lugemine
3. 10:38 Turismiseaduse, võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu (492 SE) teine lugemine
4. 11:15 Konkurentsiseaduse muutmise seaduse eelnõu (508 SE) teine lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Hanno Pevkur
Austatud Riigikogu, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu VI istungjärgu 9. töönädala neljapäevast istungit. Nüüd on kõikidel soovijatel võimalik anda üle eelnõusid või arupärimisi. Igor Gräzin, palun!

10:00 Igor Gräzin
Austatud koosoleku juhataja! Lugupeetud kolleegid! Minul on üle anda eelnõu, mille sisuks on kriminaalmenetluse seadustiku muutmine – § 222 mitu lõiget ning §-d 223 ja 224. Selle muudatusega kehtestatakse eeluurimiseks kindlad tähtajad, mis praegu kriminaalmenetluses puuduvad. Alla on kirjutanud kaheksa rahvasaadikut viiest erakonnast. Arusaadavatel põhjustel puudub siit IRL-i allkiri, ülejäänud viis erakonda on esindatud. Aitäh!

10:01 Aseesimees Hanno Pevkur
Henn Põlluaas, palun!

10:02 Henn Põlluaas
Lugupeetud eesistuja! Head kolleegid! Olen kolmandat korda siin puldis eelnõuga, et rehabiliteerida Eesti Vabadussõjalaste Liit ning sellega seotud isikud ja organisatsioonid. Öeldakse, et kolm on kohtuseadus. Ma loodan, et Riigikogu juhatus ei lükka seda eelnõu kolmandat korda otsitud põhjendustega tagasi ja laseb selle ikkagi lugupeetud riigikogulaste ette, et me saaksime seda koos arutada ning tõepoolest osutada au meestele, kes võitlesid vabadussõjas ja tänu kellele on meil üleüldse olemas Eesti Vabariik, kuid kes poliitilistes tuultes, intriigide ja võimuvõitluste käigus represseeriti, keda kiusati taga ja kelle kohta levitati igasuguseid inetuid demagoogilisi väljamõeldisi. Seda, et sellise hulga represseeritud inimeste rehabiliteerimine on Riigikogu pädevuses, näitab see, et Riigikogu on ka varem sarnaseid otsuseid vastu võtnud.
Väga lühidalt kõlab see otsus niimoodi: "Riigikogu otsustab rehabiliteerida kõik isikud ja ühendused, kes olid süüdi mõistetud või represseeritud seoses osalusega Eesti Vabadussõjalaste Liidu ja sellega seotud ühenduste tegevuses, samuti sellele tegevusele kaasaaitamises või toetamises." Eesti Vabariigi 100. juubeli aasta puhul on see ülioluline otsus ja sellele eelnõule on alla kirjutanud 13 rahvasaadikut neljast Riigikogu erakonnast. Aitäh!

10:04 Aseesimees Hanno Pevkur

Rohkem eelnõude ega arupärimiste üleandmise soovi ei ole. Olen Riigikogu juhatuse nimel võtnud vastu ühe seaduseelnõu ja ühe otsuse eelnõu projekti. Riigikogu juhatus otsustab nende edasise menetlemise vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. Nüüd on meil võimalik teha kohaloleku kontroll. Palun kohaloleku kontroll!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreerus 75 Riigikogu liiget, puudu on 26 Riigikogu liiget.

Head kolleegid, mul on teile enne, kui me läheme istungi päevakorra juurde, üks väga oluline teadaanne. Järgmisel nädalal on meil teatavasti istungivaba nädal, aga kuna me 28. novembril tähistame siin istungisaalis muu hulgas piduliku istungiga Eesti riikliku enesemääramise 100. aastapäeva, on mul teile suur palve, et te teeksite puhtaks oma lauad ja sahtlid, võtaksite kaasa kõik materjalid, mis te olete sinna töönädala jooksul pannud. (Saalis algab sagin.) Aga seda ei pea kohe tegema. Ärge nüüd tormake! Meil on ikkagi vaja enne tänane päevakord läbi vaadata ja siis võime hakata sahtleid koristama.

---

1. 10:06 Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu (479 SE) teine lugemine

10:06 Aseesimees Hanno Pevkur

Esimene päevakorrapunkt tänases päevakorras on sotsiaalkomisjoni algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu 479 teine lugemine. Ettekandjana on kõnetooli palutud sotsiaalkomisjoni liige Maris Lauri.

10:06 Maris Lauri

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Annan teile ülevaate eelnõu menetlemisest sotsiaalkomisjonis esimese ja teise lugemise vahel. Tuletan teile meelde, et selle eelnõu algatas sotsiaalkomisjon 7. juunil. Muudetud eelnõu esimene lugemine toimus 26. oktoobril ja see lõpetati. Muudatusettepanekute tähtajaks määrati 9. november. 9. novembriks ühtegi muudatusettepanekut ei laekunud.

Sotsiaalkomisjon saatis muudetud eelnõu arvamuse avaldamiseks kaubandus-tööstuskojale, EVEA-le, ametiühingute keskliidule, tööandjate keskliidule, töötukassale ja TALO-le. Töötukassa ja TALO toetasid eelnõu, kaubandus-tööstuskoda saatis samuti oma arvamuse.

Eelnõu oli komisjonis arutusel kolm korda: 7., 14. ja 21. novembril. Viimasel istungil kinnitati teise lugemise dokumendid ja sellele ma rohkem tähelepanu ei pööra. 7. novembri istungile olid kutsutud Sotsiaalministeeriumi, töötukassa ja kaubandus-tööstuskoja esindajad. Kaubandus-tööstuskoda selgitas oma kirja. Ta toetas muudatust, mis võimaldab juhatuse liikmel end töötuna arvele võtta ja töötuskindlustushüvitist saada, kui ta ei saa juhatuse liikmena tööülesannete täitmise eest tasu. Kuid koda tegi ettepaneku taastada 2014. aastal kehtestatud regulatsioon või leevendada töötuna arvele võtmise tingimusi ehk jätta ära see tingimus, et inimene on viimasest töökohast lahkunud sunniviisiliselt. Järgnes arutelu, kus saadi selgitusi selle kohta, kuidas käib töötuna arvele võtmine, millised on töötuskindlustushüvitise saamise tingimused ning millised on erisused olenevalt sellest, kas tegemist on juhatuse liikmega, FIE-ga või palgalisega.

Samuti käsitleti teemat, millised võimalused on nendel inimestel, kes ei saa töötuskindlustushüvitist, saada töötukassast tööturuteenuseid ja kas inimene peab olema töötu või mitte. Tööturuteenuste saamise õigus ei ole vaid töötul. Ka tööotsija saab töö leidmiseks abi, kuigi väiksemas mahus. Tööotsijal on õigus sellistele teenustele nagu töövahendus, tööotsingu nõustamine ja karjäärinõustamine. Tööhõiveprogrammis on järgmisteks aastateks töötust ennetavad meetmed ette nähtud ja neid on võimalik saada ka tööd tegeval isikul. See tähendab seda, et ka äriühingu juhatuse liige võib enne palgatöö tegemise lõpetamist uue töö leidmiseks vajaliku abi saamiseks töötukassasse pöörduda. Kogu selle arutelu puhul on oluline rõhutada, et Riigikohtu lahendi tõttu oli küsimus eelkõige töötuskindlustushüvitises, mitte selles, kas juhatuse liige saab end töötuks registreerida ja pääseb tööturuteenustele ligi.

14. novembri istungile olid kohale kutsutud Sotsiaalministeeriumi esindajad ja esitati mõningad täpsustavad küsimused, sealjuures selle kaubandus-tööstuskoja ettepaneku kohta. Otsustati jääda ettepandud eelnõu juurde. Eelnõus tehti üks keeleline parandus ja langetati menetluslikud otsused, mis kõik said konsensusliku toetuse. Need otsused olid järgmised: võtta eelnõu täiskogu päevakorda 23.

novembriks, teha ettepanek teine lugemine lõpetada, saata eelnõu kolmandale lugemisele, kui teine lõpetatakse, 6. detsembriks ja teha ettepanek viia läbi eelnõu lõpphääletus. Aitäh!

10:11 Aseesimees Hanno Pevkur
Aitäh, austatud ettekandja! Kolleegidel teile küsimusi ei ole. Nii nagu kuulsime, on juhtivkomisjoni ettepanek eelnõu 479 teine lugemine lõpetada. Muudatusettepanekuid selle eelnõu kohta ei ole, aga enne, kui me saame lõplikult heaks kiita juhtivkomisjoni ettepaneku, on teil võimalik kõigil sõna võtta selle eelnõu teemal. Seda soovi ei ole ja seega on eelnõu 479, sotsiaalkomisjoni algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu teine lugemine lõpetatud.

---

2. 10:11 Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja riikliku matusetoetuse seaduse kehtetuks tunnistamise ning nendega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (490 SE) teine lugemine

10:11 Aseesimees Hanno Pevkur
Teine päevakorrapunkt tänases päevakorras on Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja riikliku matusetoetuse seaduse kehtetuks tunnistamise ning nendega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 490 teine lugemine. Palun ettekandjana kõnetooli sotsiaalkomisjoni liikme Marika Tuus-Lauli!

10:12 Marika Tuus-Laul
Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Kuna eelnõu esimene lugemine oli 11. oktoobril ehk ligi poolteist kuud tagasi, siis pisut meenutuseks. See eelnõu muudab paindlikumaks toimetulekutoetuste süsteemi ja tõstab toimetulekupiiri. Vajaduspõhine toetus tunnistatakse kehtetuks. Olulise muudatusena taastatakse 250-eurone matusetoetus, suunates vastavad vahendid kohalikele omavalitsustele. Ja veel lisandus abivahendite müügi ja üürimisega tegelevate spetsialistide regulatsioon.
Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks esitas ühe muudatusettepaneku Eesti Reformierakonna fraktsioon. Teiseks lugemiseks valmistumisel kogunes komisjon neljal korral. 7. novembril toimus eelnõu arutelu koos huvigruppidega. Eesti Linnade Liidu esindaja tunnistas, et tegemist on läbimõeldud ja tasakaalustatud eelnõuga. Esindaja juhtis tähelepanu sellele, et avalikkusel võib olla arusaamine, et tegemist on universaalse matusetoetuse taastamisega, kuigi tegelikkuses kehtestab edaspidi iga kohalik omavalitsus ise toetuse saamise korra. Sotsiaalministeeriumi esindaja meenutas veel kord, et juba esimesel lugemisel sai räägitud sellest, et see seondub kohaliku omavalitsuse tegevusega. Omavalitsusele eraldatakse toetusfondi kaudu 250 eurot iga surmajuhtumi kohta ja toetuse tingimused otsustab kohalik omavalitsus.
MTÜ Eesti Apteekide Ühendus ja Tamro Eesti OÜ esindajad tutvustasid oma seisukohta Sotsiaalministeeriumi muudatuse kohta, mis puudutab abivahendi müümise ja üürimisega tegelevate spetsialistide regulatsiooni. Nimelt on Sotsiaalministeerium töötanud välja ettepaneku, et täpsustada abivahendispetsialisti kutsetunnistuse nõuet ja kaaluda nõude esitamise tähtaja, 1. jaanuar 2018, edasilükkamist. Abivahendite praegune süsteem ja regulatsioon on välja töötatud aastatel 2014–2015. Vahepeal on aga abivahendite turg, täpsemalt teenusepakkujate olukord, palju muutunud: teenusepakkujate arv on mitmekordistunud ning müügipunktide arv tõusnud 100-lt üle 450. Samuti on turule tulnud palju uusi pakkujaid, kellel on varasematest pakkujatest erinev taust, näiteks apteegid. See on tekitanud planeeritust oluliselt suurema vajaduse kutsetunnistust omavate spetsialistide järele. MTÜ Eesti Apteekide Ühenduse esindaja tõi välja, et ministeeriumi pakutud sõnastusest ei selgu, millised spetsialistid võiksid olla kvalifikatsioonilt samaväärsed abivahendispetsialisti kutseoskustega ning milliseid täpsemaid nõudeid spetsialistidele võiks kehtestada valdkonna eest vastutav minister talle antava volitusnormi alusel.
9. novembri istungil arutas komisjon muudatusettepanekuid. Komisjon otsustas seoses Eesti Reformierakonna fraktsiooni muudatusettepanekuga mitte tunnistada kehtetuks vajaduspõhise peretoetuse regulatsiooni küsida sotsiaalkaitseministrilt täiendavalt vastuseid mitmes küsimuses. Milline on näiteks toimetulekusüsteemi muudatuste ning muude arvesse võetud rahaliste meetmete

tervikpilt, mis võimaldab eelnõuga vajaduspõhise peretoetuse regulatsiooni kehtetuks tunnistada, jpm? 16. novembri istungil andis Sotsiaalministeeriumi esindaja, asekantsler Rait Kuuse, veel väga palju täpsustavaid selgitusi. 21. novembri istungil kiitis komisjon heaks eelnõu teise lugemise teksti, seletuskirja ning muudatusettepanekute loetelu.
Mõni sõna muudatusettepanekutest. Muudatusettepaneku nr 1 ehk sotsiaalkomisjoni muudatusettepaneku kohaselt peab abivahendite müümiseks või üürimiseks igas müügipunkti kohas olema kas abivahendispetsialisti kutset omav isik või sotsiaalkaitseministri määruses nimetatud spetsialist, kellel on õigus müüa või üürida konkreetseid abivahendeid, kuna tal on selleks sobilik kvalifikatsioon ja vajalik ettevalmistus. Komisjon täpsustas volitusnorme: minister kehtestab abivahendite kaupa nende spetsialistide loetelu, kelle kvalifikatsioon ja ettevalmistus võimaldavad neil teatud abivahendeid müüa. Kui näiteks ainult nägemisabivahenditega tegelevas ettevõttes on tööl optometrist või kuulmisabivahendeid väljastavas ettevõttes audioloog, on ka nemad vastavate abivahendite müümiseks ja üürimiseks piisavalt ettevalmistatud spetsialistid. See oleks ettevõtjale ebamõistlikult koormav, kui ta peaks lisaks neile võtma tööle abivahendispetsialisti kutsega isiku.
Muudatusettepanek nr 3 ehk Reformierakonna fraktsiooni ettepanek on jätta vajaduspõhise peretoetuse regulatsiooni kehtetuks tunnistamise eelnõust välja. Sotsiaalministeeriumi esindaja selgitas, et vajaduspõhise peretoetuse regulatsiooni kehtetuks tunnistamisel võeti arvesse muid riigi pakutavaid toetusmeetmeid. Eelnõu kontekstis on suur tähtsus jätkuvalt tõusvatel lastetoetustel, lisanduval lasterikka pere toetusel, jätkuvalt tõusval üldisel toimetulekupiiril, laste tarbimiskaalul toimetulekutoetuste arvestamisel ja kasvaval miinimumpalgal. Raha lisavad tulumaksu arvestamise ümberkorraldused ja tulumaksuvabastuse säilimine alates teisest lapsest, samuti elatisabisüsteem ja uued tööturumeetmed.
Selleks, et muudatuse tõttu negatiivselt mõjutatud perede arv kujuneks võimalikult väikseks, on planeeritud suurendada toimetulekupiiri 140 euroni kuus ja tõsta laste tarbimiskaalu arvestamisel piir 168 euroni kuus. Peresid, kes nende muudatuste jõustumisel ei kvalifitseeru toimetulekutoetusele, peaks abistama kohalik omavalitsus. Neid jääb suhteliselt väike arv omavalitsuse kohta, umbes kuus peret. Samuti tehakse järgmise aasta esimesel kolmel kuul edasi vajaduspõhise peretoetuse väljamakseid. Sotsiaalkomisjon otsustas Eesti Reformierakonna fraktsiooni muudatusettepanekut mitte arvestada.
Sotsiaalkomisjoni muudatusettepanekuga nr 5 lükatakse abivahendi müümiseks või üürimiseks müügipunktis kvalifitseeritud spetsialisti olemasolu nõue edasi 1. jaanuarile 2020. Sotsiaalkomisjon otsustas esitada eelnõu saali teisele lugemisele 23. novembriks, tänaseks, teha ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada ja kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, saata eelnõu kolmandale lugemisele 6. detsembriks. Aitäh!

10:19 Aseesimees Hanno Pevkur

Hea ettekandja, teile on ka küsimusi. Liina Kersna, palun!

10:19 Liina Kersna

Suur tänu, hea eesistuja! Austatud ettekandja! Selle seaduseelnõuga kaotab 480 peret. Kuidas teile tundub, kas see arv on seda eelnõu väärt?

10:19 Marika Tuus-Laul

Aitäh! Ma lugesin äsja ette kõik need toetused, mis aitavad inimestel paremini toime tulla. Lisaks muudetakse toimetulekusüsteemi. Meil tõusevad jätkuvalt ka lastetoetused, nagu me teame. Toetus esimese ja teise lapse eest tõuseb järgmisel aastal 55 euroni ja ülejärgmisel aastal 60 euroni. Kolmanda ja iga järgmise lapse eest makstakse lapsetoetust 100 eurot kuus. Äsja lisandus veel lasterikka pere toetus. Üldine toimetulekupiir tõuseb 130-lt 140-le, laste puhul märgatavalt rohkem – tarbimiskaal on siin väga oluline.
Lisaks on praegune valitsus otsustanud üle minna n-ö aktiivsele süsteemile. Toimetulekutoetuse süsteemi on märgatavalt muudetud. See on väga oluline, sellepärast et uus süsteem toetab tööl käimist. Kui inimene on olnud töötu ja saanud toimetulekutoetust, aga leiab töö, siis ta saab lisaks palgale kahel esimesel kuul toimetulekutoetust edasi ja veel neljal järgmisel kuul 50% toimetulekutoetusest. See

toetab vaesusest väljatulekut ja me leiame, et niisugune aktiivne süsteem on väga õige. Ja näiteks töötavate kooliealiste laste sissetulekut ei arvestata pere sissetulekute hulka toimetulekutoetuse arvestamisel. Nii et ma arvan, et need on väga tähtsad otsused ja me võiks seda süsteemi toetada.

10:21 Aseesimees Hanno Pevkur
Liina Kersnal on ka teine küsimus. Palun!

10:21 Liina Kersna
Aitäh! Ma täpsustan, et mina olen Sotsiaalministeeriumi analüüsist aru saanud, et 480 peret kaotab ka pärast nende toetavate meetmete rakendamist, mille te kõik üles lugesite. Nii et hoolimata kõigest sellest, millest te rääkisite, on meil Eesti riigi peale 480 peret, kes kaotavad, sest vajaduspõhine lastetoetus kaob. Kas teie hinnangul vajaduspõhine lähenemine sotsiaalpoliitikas on oluline või ei ole oluline?

10:22 Marika Tuus-Laul
Aitäh! Ma julgen öelda, et sotsiaalkomisjonis arutati teie muudatusettepanekut väga-väga põhjalikult. Selleks tehti lausa lisaistung ja kutsuti sinna ministeeriumi asekantsler vastuseid andma. Ta selgitas asja ülipõhjalikult ja see kõik on meil protokollides kirjas. Ta ütles väga kenasti, et meil on ju kohalikud omavalitsused, kes saavad praegu iseseisvust juurde, kes suurenevad ja muutuvad võimsamaks. Kui omavalitsuse kohta tuleb kõige rohkem viis peret, siis nad on kindlasti vägagi altid neid inimesi aitama, kui peaks tõesti vaja olema. Aga kui me vaatame eelmist ehk vajaduspõhise toetuse süsteemi, siis näeme, et aastal 2013, kui see loodi, arvati, et see süsteem hakkab olema väga tõhus, et umbes 46 000 peret hakkavad saama seda toetust. Kui me aga vaatame, kuidas on see jõustunud, siis eelmine aasta sai toetust 6000 peret. Pealegi saavad nad seda toetust kõige rohkem kolme kuu jooksul. Nii et see ei ole olnud tõhus. Teie olete ju ka varem toetanud seda, et tuleks anda õng, mitte kala – meie uus aktiivne süsteem täpselt seda teebki.

10:23 Aseesimees Hanno Pevkur
Hea ettekandja, teile rohkem küsimusi ei ole. Aitäh! Nüüd on kõnetool avatud läbirääkimisteks. Esimesena on läbirääkimiste soovi avaldanud Maris Lauri. Palun!

10:23 Maris Lauri
Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Nagu ka eile, tulen ma järjekordselt siia pulti, et teha korrektsioone selle kohta, mida meile siin esitletakse. Jah, selles eelnõus on väga häid asju. Näiteks need asjad, mis motiveerivad inimesi tööle minema. Seegi on väga hea asi, et omavalitsustele antakse otsustusvõimalusi ja õigusi juurde. See kõik on hea.
Aga kas 480 peret, kes vaatamata igasugustele muudatustele jäävad rataste vahele, kelle heaolu halveneb, on vähe või palju? Koalitsioon ütleb, et neid on vähe. Nad ei ole väärt tegelemist, nendega võiks tegeleda kohalik omavalitsus. Andke andeks, aga eile ma olin siin puldis ning rääkisin kolmikute ja rohkemate mitmikute toetusest. Neid sünnib aastas kaks-kolm korda, aga seda tuli reguleerida riiklikul, mitte omavalitsuse tasemel, mis minu arvates oleks loogiline – üks-kaks peret aastas üle terve Eesti. Nüüd on jutt 480 perest üle terve Eesti ja selle kohta öeldakse, et las omavalitsus tegeleb.
Koalitsioon, te olete väga silmakirjalikud selle asja puhul. Olge oma asjades järjekindlad! Kui otsustab omavalitsus, siis las ta otsustab. Mulle ka meeldiks, kui omavalitsus otsustaks. Aga miks te siis teatud kohtades tahate, et riik kõiki asju otsustaks? Olge järjekindlad! Aitäh!

10:25 Aseesimees Hanno Pevkur
Rohkem läbirääkimiste soove ei paista. Järgmisena on meil vaja läbi vaadata eelnõu kohta esitatud muudatusettepanekud ja seda nüüd ka teeme. Esimese muudatusettepaneku on esitanud sotsiaalkomisjon ja juhtivkomisjon on seda täielikult arvestanud. Teise muudatusettepaneku on esitanud sotsiaalkomisjon ja ka seda on komisjon ise täielikult arvestanud. Kolmanda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon. Juhtivkomisjoni ettepanek on jätta see arvestamata. Lauri Luik, palun!

10:26 Lauri Luik
Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

10:26 Aseesimees Hanno Pevkur
Selge, siis me peame alustama muudatusettepaneku hääletamise protseduuri. Härra Korb, kas teil on protseduuriline küsimus? Ootame kutsungi ära ja siis ...

10:26 Valeri Korb
Enne hääletamist ma tahan võtta kümme minutit vaheaega.

10:26 Aseesimees Hanno Pevkur
Selge, katkestan kutsungi. Kümme minutit vaheaega.
V a h e a e g

10:36 Aseesimees Hanno Pevkur
Austatud Riigikogu! Tuletan meelde, et me arutame Vabariigi Valitsuse algatatud sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja riikliku matusetoetuse seaduse kehtetuks tunnistamise ning nendega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 490. Muudatusettepaneku nr 3 on esitanud Eesti Reformierakonna fraktsioon ja ma panen selle nüüd hääletusele. Meenutuseks ütlen, et juhtivkomisjon on teinud ettepaneku jätta see arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Muudatusettepaneku poolt hääletas 35 Riigikogu liiget, vastu oli 41 Riigikogu liiget. Ettepanek ei leidnud toetust.
Neljanda muudatusettepaneku on esitanud sotsiaalkomisjon, juhtivkomisjon on arvestanud täielikult.
Viienda muudatusettepaneku on esitanud sotsiaalkomisjon, juhtivkomisjon on arvestanud täielikult.
Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 490 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

---

3. 10:38 Turismiseaduse, võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu (492 SE) teine lugemine

10:38 Aseesimees Hanno Pevkur
Kolmas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud turismiseaduse, võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu 492 teine lugemine. Ettekande teeb meile majanduskomisjoni aseesimees Toomas Kivimägi. Palun!

10:39 Toomas Kivimägi
Väga lugupeetud Riigikogu juhataja! Head Riigikogu liikmed! Samuti vaid meeldetuletuseks, et käesoleva eelnõuga võtame üle Euroopa Liidu pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste direktiivi. Selle direktiivi põhisisu on sätestada tagatised reisiettevõtjatele ja seda üksnes maksevõimetuse puhuks. Nii et see on selle eelnõu põhisisu.
Kahe lugemise vahel majanduskomisjon arutas seda kahel istungil: 16. novembril ja 20. novembril. Muudatusettepanekute tähtajaks Riigikogu liikmetelt ega ka fraktsioonidelt ühtegi muudatusettepanekut ei laekunud. Küll aga laekus terve rida ettepanekuid Eesti Turismifirmade Liidult ja neid ettepanekuid arutati töörühma 26. oktoobri koosolekul. Ma tahan kohe algatuseks tunnustada Eesti Turismifirmade Liitu asjatundlikkuse, põhjalikkuse ja koostöö eest, mida nad on üles näidanud selle eelnõu menetlemisel. Siinkohal on mul hea meel tõdeda, et täpselt samaga on suutnud vastata ka ametnikud. Tahan need kaks inimest ka ära nimetada. Nimelt, MKM-i siseturuosakonna kaubanduse ja teenuste talituse peaspetsialist Kati Kikas ning Justiitsministeeriumi eraõiguse talituse nõunik Kristiina Koll näitasid samuti üles suurt asjatundlikkust ja põhjalikkust. Ma kasutaksin nende puhul ka sõna "empaatia". Seda ei juhtu just väga tihti, et ametnikud on valmis sellisel määral arvestama turuosaliste tehtud igati asjalikke ettepanekuid, sest ei taheta tunnistada, et keegi on eksinud, vea teinud. Otse

loomulikult tänan ka Marin Danieli, kes seal taga istub ja kes komisjonis väga asjalikult toetas selle eelnõu menetlemist.
Selle töö tulemusena vormistas töörühm kaheksa-üheksa muudatusettepanekut komisjonile. Lõpuks sai neid muudatusettepanekuid kokku 11, mille – võin juba etteruttavalt öelda – majanduskomisjon ka konsensuslikult heaks kiitis. Kuna nende muudatusettepanekute puhul oli tõepoolest konsensus olemas, siis ma ei hakka kulutama teie aega sellele, et hakata neid ettepanekuid põhjalikumalt tutvustama. Seda enam, et enamik neist olid pigem tehnilised ja redaktsioonilised muudatused, aga tänu nendele jäävad kindlasti ära nii mõnedki võimalikud mitmeti tõlgendamised. Tõepoolest, õigusselgus on väga oluline seaduste puhul ja kindlasti aitas see arutelu õigusselgusele väga palju kaasa.
Veel üks õpetlik lugu, kui te lubate. Igas menetluses võiks ka üks selline õpetlik lugu olla. Ma pöördusin ka oma õpetaja professori härra Paul Varuli poole. Meil komisjonis tekkis selle eelnõu menetlemise käigus arutelu erinormi ja üldnormi teemal: kas sellisel juhul, kui on tegu erinormiga, kehtib ka üldnorm? Komisjonis oli tõepoolest väga palju erinevaid arvamusi sellel teemal. Ma pöördusin härra Paul Varuli poole ja tema tõlgendus oli minu jaoks väga selge ja üheselt arusaadav: kui erinorm on üldnormile vastandlik, siis üldnorm ei kehti. On toodud lihtne näide, et kui üldnorm on see, et kõik tehingud on suulised, aga ühe tehingu kohta ütleb mingi erinorm, et see tehing peab olema kirjalik, siis kehtib üksnes erinorm ja üldnorm ei kehti. Kõigil muudel juhtudel kehtivad mõlemad, aga otse loomulikult rakendatakse kõigepealt erinormi ja alles seejärel üldnormi. Nii et selline huvitav õiguslik diskussioon meil tekkis. Ma loodan, et ka professor Gräzin nõustub selle selgitusega. See oli minupoolne sõnastus, millele härra Paul Varul tublisti kaasa aitas.
Ma räägin põhjalikumalt kolmest punktist, mille puhul ei tulnud komisjoni muudatusettepanekut, ehkki Eesti Turismifirmade Liit oma ettepanekud esitas. Esimene turismifirmade liidu muudatusettepanek, mis ei leidnud komisjoni toetust, oli ettepanek anda reisikorraldajale õigus vähendada tagatist väljastatud liinilennupiletite maksumuse ulatuses. Ja teine sellega seonduv ettepanek oli vähendada tagatise miinimummäära 3%-ni reisiettevõtja planeeritavast aastasest pakettreiside kogumüügist ja vähemalt 15 000 euroni. Seda võimalust on aktsepteerinud ka Euroopa Komisjon.
Pakettreise on teadupärast võimalik korraldada väga erineval viisil, aga selgelt eristatavad on tšarterlendudega pakettreisid, mida pakuvad näiteks Tez Tour ja Novatours. Seal on koos terve pakett: nii lennupiletid kui ka majutus, tõenäoliselt veel mõned teenused. Aga pakettreise on võimalik selle direktiivi tähenduses korraldada ka liinilendudega. Ja reisiettevõtjate, ennekõike turismibüroode ettepanek oligi, et sellisel juhul, kui pakettreis on korraldatud liinilennuga, võiks tagatist vähendada selle liinilennu maksumuse võrra. Milles on erinevus? Erinevus on selles, et kui on ostetud liinilennupilet, siis on liinilend tagatud ehk pilet kehtib ka juhul, kui see reisiettevõtja, kes on teile selle pileti müünud või kellel on olnud õigus seda piletit müüa, on vahepeal maksejõuetuks muutunud. Võib-olla ei kehti teine pool asjast, kui reisiettevõtja on müünud selle lennupileti juurde ka majutuse hotellis. Kui see reisiettevõtja on vahepeal pankrotti läinud, siis tekib otse loomulikult hotelli puhul küsimus tagatisest, mis automaatselt ei realiseeru.
Põhjus, miks liit pidas seda muudatust oluliseks, on see, et ikkagi saada IATA akrediteeringut ehk õigust lennupileteid välja kirjutada. Selleks on teatud tagatised, mille reisiettevõtja peab sellelesamale IATA-le andma. Mõnes mõttes me küsime selle eelnõuga tagatist tagatisele. Tegelikult tagab IATA lennupileti ka juhul, kui reisiettevõte – ma ei taha ühtegi nimetada, praegusel juhul reisiettevõte A – läheb pankrotti. See lennupilet on ikkagi kehtiv, sest see on teile välja kirjutatud ja raha on juba lennuettevõtjale ära makstud. Nii et sellisel juhul kehtib lennupilet igal juhul. See kõik on igati loogiline ja arusaadav turismifirmade liidu poolt vaadates.
Ent Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindaja oli sellele muudatusettepanekule vastu ja ta nimetas erinevaid argumente. Üks on see, et need tagatismäärad – jutt on miinimumtagatise määradest – on meil suhteliselt madalad võrreldes paljude teiste riikidega. Teine, mille puhul ei väljendanud MKM-i esindaja komisjoni istungil küll absoluutset väidet, aga mis oli olulisim argument, miks komisjon seda ettepanekut siiski ei toetanud, oli see, et muudatus võib minna vastuollu pakettreiside direktiiviga, millele ma eespool vihjasin. Siinkohal on oluline üks märkus – see, et pakettreiside puhul peab tagatis olema tagatud kuni reisi lõpuni.
On veel teine mõiste, s.o seotud reisikorraldusteenus. Sellisel juhul ei pea tagatis olema tagatud reisi lõpuni. Seotud reisikorraldusteenuse puhul ei pea näiteks olema reisibürool, kes on teile reisi müünud, mille üks osa võib olla lennupilet või majutus hotellis, ja kes on juba nende reisiteenuste osutajale raha edasi kandnud, selles osas enam tagatist. Aga kui on tegemist pakettreisidega, siis peab tagatis

olema selle hetkeni, kuni sa n-ö astud Tallinna lennujaamas lennukilt maha – sinnamaani peab tegelikult tagatis olemas olema. See on põhjus, miks komisjon ei pidanud võimalikuks seda Eesti Turismifirmade Liidu ettepanekut toetada. See, et tagatis peab olema reisi lõpuni, on pakettreiside puhul väga üldine ja selge põhimõte.
Teises asjas, mis puudutab miinimumtagatise määra vähendamist, tuli komisjon Eesti Turismifirmade Liidule vastu. Reisiettevõtja puhul, kes müüb liinilendudega pakettreise, nõustus komisjon vähendama miinimummäära 7%-lt 3%-le planeeritavast aastasest pakettreiside mahust. Tšarteritega pakettreiside puhul on tagatise miinimummäär 7%, aga kui pakettreise korraldatakse liinilendude abiga, siis on see määr 3% planeeritavast aastasest pakettreiside müügimahust. Kui nüüd täpne olla, siis tegelikkuses sellel muudatusel väga suurt sisu ei ole, aga komisjon kiitis selle heaks põhjusel, mida ma korduvalt rõhutasin – tegemist on miinimumtagatise määraga. Tegelikult on need tagatised oluliselt suuremad kui 3%. Ettemaksud kaks kuud ette tähendavad seda, et tagatiste suurusjärk on ikkagi 15–20% aastasest müügimahust. See raha on reisiettevõtjatel pakettreiside puhul ette käes ehk miinimummäär üldjuhul ei rakendu. Seda enam, et see on seotud nende ettevõtetega, kellel on IATA sertifikaat. Vaatamata sellele kiitis komisjon selle muudatusettepaneku heaks.
Küll aga ei nõustunud komisjon vähendama tagatise numbrilist miinimummäära, mis on 32 000 eurot. Turismifirmade liit pani ette 15 000 eurot, aga siin viitas MKM taas kord sellele, et meil on see määr ikkagi üsna madal võrreldes teiste riikidega. Näitena toodi Leedu, kus on tagatise miinimummäär 50 000 eurot. Ja teine põhjendus oli see, et 15 000 eurost ei pruugi siiski piisata kulude katmiseks, ja kui tagatis ei ole piisav, siis võib see kohustus langeda riigile. Sellest tulenevalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium seda ettepanekut ei toetanud.
Teine muudatusettepanek, mis ei leidnud komisjonis toetust, on põhimõttelise vaidluse küsimus, mis on seotud tagatise mahu kindlaksmääramisega. Kehtiv kord näeb ette, et reisiettevõtjad esitavad aruande, kust on näha, kui palju neil on ettemakseid pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste eest. Lisaks sellele tahetakse igalt reisiettevõtjalt Tarbijakaitseameti initsiatiivil teada saada ka järgmise kvartali planeeritavate pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste mahtu. Nende kahe aruande alusel Tarbijakaitseamet hindab, kas tagatised on ikkagi piisavad. Pakettreiside puhul on põhimõte ennekõike see, et kõik ettemaksud peavad olema tagatisega kaetud. Ja selleks, et saaks hinnata ka tulevasi, ette müüdavaid reise, on Tarbijakaitseamet tõepoolest soovinud, et reisiettevõtjad esitaksid ka oma järgmise kvartali planeeritavate pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste mahu. Reisiettevõtjad aga ütlevad, et seda on tehniliselt väga keeruline teha, see on sisuliselt käsitöö. Nad nimetavad ka, et see on nende numbrite n-ö laest vaatamine ja kirja panemine.
Nende ettepanek oli see, et nad esitavad igal aastal planeeritavate pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste mahu prognoosi terve aasta peale. Ja nad on valmis seda prognoosi iga kvartal täpsustama, arvestades nii eelmist kvartalit, mille puhul on teada, mis tegelikult on juhtunud, kui ka seda poolt, mis on aasta lõpuni kavandatud. Ent ka siin jäi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindaja oma seisukoha juurde, pidades seda ikkagi Tarbijakaitseametile väga oluliseks informatsiooniks – just nimelt seda järgmise kvartali planeeritavate pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste mahtu. Nii et jäädi selle sätte juurde ehk majanduskomisjon ei esitanud seda muudatusettepanekut.
Kolmanda ettepaneku sisust on ka üsna keeruline aru saada. Nimelt, kustmaalt muutub seotud reisikorraldusteenus pakettreisiks? Siin on oluline see, et pakettreisi puhul on tagatised oluliselt suuremad kui seotud reisikorraldusteenuse puhul. Toon näiteks ühe sellise jämeda vahe. Kui ma lähen turismibüroosse ja ostan lennupileti, mille eest ma maksan eraldi, ning mul tekib mõte, et ma võtan ka mingi hotelli sinna juurde, mille eest ma maksan ka eraldi, siis on see seotud reisikorraldusteenus. Turismifirmade liit tõi aga näite, et kui ma saan kaasa kaks arvet – mul ei ole piisavalt raha või ei ole krediitkaardil nii palju limiiti – ja maksan need kaks arvet ülekandega ühe summana, siis on võimalik selline tõlgendus, et seotud reisikorraldusteenus on muutunud pakettreisiks. See on mõnes mõttes arusaamatu: justkui selle tõttu, kas ma maksan kaks arvet eraldi või ühe summana, muutub oluliselt ka teenuse sisu ja sellega seonduvalt tagatiste maht. Üsna kummaline on sellest aru saada – ma vaatan, et Urmas krimpsutab nägu –, aga nii see on. Kui ma maksan kaks arvet eraldi, siis on see seotud reisikorraldusteenus, mille puhul on loomulikult ka tagatise nõuded olemas. Aga need tagatise nõuded kaovad ära, kui ma olen reisikorraldajale raha ära maksnud, siis minul kui turismibürool seda kohustust enam ei ole. Kuid pakettreisi puhul, nagu ma eespool ütlesin, pean ma andma tagatise reisi lõpuni, kuni see reisija on siin tagasi. See on see 4–5%, mida turismibürood peavad

näiteks kindlustusfirmadele maksma tagatise summa pealt.
Sellest jutust klaarus, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei vaielnud sellele sisuliselt vastu, mis on leidnud ka lahtikirjutuse seletuskirjas. Seal tõdetakse, et isegi sellisel juhul, kui inimene maksab kodus kaks arvet koos, aga talle on antud üheselt mõista, et need kaks teenust on talle eraldi müüdud, siis ei muutu seotud reisikorraldusteenus ikkagi pakettreisiks. Ütleme nii, et sisuliselt leidis see ettepanek toetust, aga komisjoni muudatusettepanekut taas kord ei tehtud. Seda jällegi põhjusel, et kardeti, et see võib minna vastuollu Euroopa Liidu vastava direktiivi sõnastusega.
Ja nüüd jõuan lõpuks menetluslike otsuste juurde. Nimelt, 16. novembril tehti järgmised menetluslikud otsused. Esiteks, võtta eelnõu täiskogu päevakorda 23. novembriks 2017 (konsensus). Teiseks, teha ettepanek teine lugemine lõpetada (samuti konsensus). Kolmandaks, saata eelnõu kolmandale lugemisele, kui teine lõpetatakse, 6. detsembriks 2017 (samuti konsensus) ja neljandaks, teha ettepanek viia läbi eelnõu lõpphääletus (samuti konsensus). Ja viiendaks, jätkata arutelu komisjonis 20. novembril (ka siin oli konsensus). 20. novembril kiideti heaks see muudatusettepanek – see sai ettepanekute loetelus numbri üks, kuna eelnõu paragrahvi vastav punkt asub teistest eespool –, mis vähendab tagatise miinimummäära 7%-lt 3%-le, kui pakettreise korraldatakse liinilendudega. Ka selle muudatusettepaneku puhul, mis 20. novembril heaks kiideti, valitses konsensus. Nii et arutelu oli pikk ja põhjalik. Teema on üsna keeruline, aga ma arvan, et lõpuks said enamik sellest teemast ka aru. Ma palun teie toetust sellele eelnõule ja veel kord: kõikide muudatusettepanekute puhul (kokku 11) valitses meil konsensus. Aitäh!

10:56 Aseesimees Hanno Pevkur
Aitäh, hea ettekandja! Andres Metsojal suvepealinnast on teile pakettreiside kohta küsimus.

10:56 Andres Metsoja
Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Eelnõu sissejuhatuses on kirjutatud, et kõik pakettreisid, mis kestavad üle 24 tunni, alluvad justkui sellele uuele regulatsioonile. Minu küsimus puudutab meie üht suurt valdkonda ehk spaaettevõtteid. Kas spaaettevõtted alluvad sellele direktiivile ja nendele seadussätetele? Nad müüvad ju ka pakettreise. Kas neile tuleb mingi täiendav tagatiste kohustus? Lisaks majutusele on seal paketis ju mingid ilu- ja massaažiteenused, spaa kasutus. Kas sellest oli ka komisjonis juttu või see valdkond ei lähe tegelikult selle tagatiste teema alla?

10:57 Toomas Kivimägi
Aitäh! Sellest teemast komisjonis juttu ei olnud. Aga üldine põhimõte on ikkagi see, et sellessamas Euroopa Liidu pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste direktiivis räägitakse tõepoolest reisiettevõtjast ja siin peaks nüüd täpselt seda sõnastust vaatama. Spaad kui sellist ma selles loetelus ei näinud, aga see direktiiv puudutab tõepoolest reisiettevõtjaid. Need on reisikorraldajad, need on turismifirmad. Ma ei söanda siin isegi lõplikku vastust anda – kui ei tea, siis ära oleta. Veel kord: see direktiiv puudutab reisiettevõtteid, kes müüvad pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid. Mulle tundub küll, et see on pigem väljapoole suunatud, aga seda peab täpsustama. Ma olen veendunud, et see teema on eelnõu sisulise poole pealt kaetud, aga ma ei hakka siin praegu spekuleerima, kas spaaettevõtted lähevad selle direktiivi alla või mitte.

10:58 Aseesimees Hanno Pevkur
Järgmine küsimus tuleb Urve Tiiduselt. Palun!

10:58 Urve Tiidus
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Te seletasite väga huvitavalt seda maksmise tehnikat, et millal on tegu seotud reisikorraldusteenuse ja millal pakettreisiga. Kas te siiski tuleksite veel kord selle teema juurde tagasi, nüüd kliendi seisukohalt? Kas on mõni soovitus, kuidas oleks kasulikum, st kuidas saab pikema reisi jaoks suurema garantii?

10:59 Toomas Kivimägi
Aitäh! Tõepoolest, seal on garantiide koha pealt üsna arvestatavad erinevused. Üks on see, kui kaua peab tagatis kehtima. Veel kord: pakettreisi puhul peab see tagatis kehtima kuni selle hetkeni, kuni mu

reis on lõppenud, ja ma olen, ütleme, tagasi Tallinnas. Kui reisifirma müüb sulle seotud reisikorraldusteenuse, siis võib selle sees olla samamoodi nii hotell kui ka lend, aga sellisel juhul vastutab see reisiettevõte ainult selle hetkeni, kuni raha on tema käes. Kui ta on kandnud selle raha edasi lennufirmale ja sulle on antud selle eest lennupilet ning kui ta on selle raha kandnud edasi ka hotellifirmale, siis temal enam sinu kui reisija ees tagatise kohustust ei ole. Aga kui on tegemist pakettreisiga, siis kehtib tagatis ikkagi selle reisi lõpuni.
Eelnõus on kirjas ka säte, et reisifirma peab tegelikult teavitama reisijaid sellest, kas tegemist on pakettreisiga või seotud reisikorraldusteenusega. Siin on mõningad sellised äärmuslikud juhtumid, näiteks lennuõnnetused. Aga ütlen otse välja, et pakettreiside puhul on tagatis selgelt olemas, aga seotud reisikorraldusteenuse puhul reisiettevõtja, kes sulle selle paketi müüb, tagatist ei paku. Küll aga vastutavad otse loomulikult lennufirmad jne. See ei tähenda, et keegi selle eest ei vastuta. Aga jutt on reisiettevõtja vastutusest, mida seotud reisikorraldusteenuse puhul ei ole.
Siin on tõesti oluline see, et reisibüroo, kes sulle seda teenust müüb, peab sind informeerima, kas tegemist on pakettreisiga või seotud reisikorraldusteenusega. Kliendil on loomulikult õigus eeldada ja öelda, et ma tahan seda teenust pakettreisina – seda ei saa mitte keegi keelata. Ta ei lähe mitte Tez Touri, vaid n-ö tavalisse reisibüroosse ning võib seal loomulikult oma soovi väljendada. Ja siis sõltub juba reisiettevõttest, kas ta on valmis seda soovi täitma või mitte. Täpsustuseks Andresele – täiesti asja eest kiitsin enne Marinit, ta raputas selle peale pead –, et sinu tõstatatud küsimus ei ole selle eelnõu teema ehk see ei ole pakettreiside direktiivi alla minev küsimus.

11:01 Aseesimees Hanno Pevkur
Urmas Kruuse, palun!

11:01 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Minu küsimus on ajendatud eelmisest küsimusest. Tegelikult mind huvitabki see, kuidas klient kaitstud on. Samas saan aru, et ülemäärased piirangud võivad ka reisi kallimaks muuta, st kui seadusandlik pool paneb ettevõtjale peale ebamõistlikult suured garantiikohustused. Sellest tänasest üldisest jutust võib välja lugeda seda, et te soovitate inimestele pakettreise. Või on teil olemas ka analüüs, mis näitab, et seda hinnavahet on võimalik kompenseerida personaalse kindlustuse või garantii abil?

11:01 Toomas Kivimägi
Aitäh! Sa viitasid väga asjatundlikult, et otse loomulikult peab leidma selle tasakaalukoha. Kui minna ühte äärmusse ja panna kogu vastutus reisibüroo peale, siis kajastub see ilmselgelt varem või hiljem ka hinnas, mis muutub oluliselt kallimaks. Ja teine hästi oluline asi, mida tegelikult ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindaja komisjonis rõhutas, on see eeldus, et reisija enda vastutus on null – see oleks ka eksitav. Kordan veel kord, et otse loomulikult on pakettreisi puhul tagatis kindlam. Sellisel juhul sa saad ülisuure tõenäosusega raha tagasi, sest, nagu ma ütlesin, reisiettevõtjal peab olema kogu ettemaksu ulatuses tagatis olemas. Ehk kui ta läheb pankrotti, siis saavad reisijad tagasi kõik need ettemaksud, mis on tehtud.
Seotud reisikorraldusteenuse puhul ma tõin sellesama näite, mille kohta küsis komisjonis ka Jaanus Marrandi. Nagu ma eespool ütlesin: kui tegu on seotud reisikorraldusteenusega, siis juhul, kui reisibüroo, kes sulle selle müüs, läheb pankrotti, kehtib lennupilet ikkagi. Jaanus Marrandi tõi näite, et okei, lennupilet küll kehtib, aga hotelli mul ei ole, sellepärast et reisiettevõte läks pankrotti, ja mul ei ole raha, et uuesti hotelli eest maksta. Tõepoolest, ka selline kaasus on olemas, et piltlikult öeldes maksti teist korda ja üritati hiljem seda raha tagasi saada. Sellised näited on kindlasti olemas. Ma arvan, et praegusel juhul on ka mingid sarnased kindlustuse liigid olemas, aga üldjuhul me kindlustame ikkagi pagasit ja oma tervist, kui me võtame selle klassikalise reisikindlustuse, millega me oleme harjunud. Aga see eelnõu kindlustab ikkagi reisijaid reisiettevõtja maksevõimetuse korral. Ehk sa saad tagasi kogu makstud pakettreisi raha, on seal siis hotell, lennupilet või mis iganes.

11:04 Aseesimees Hanno Pevkur
Järgmisena küsib Igor Gräzin. Palun!

11:04 Igor Gräzin

Hea ettekandja! Ma möönan, et võib-olla sellele minu küsimusele päris vastust ei olegi. Nimelt, seotud reiside ja pakettreiside puhul on üks konksukoht. Pakettreis tundub olevat tarbijale n-ö kavalam, sest see katab ära kindlustuse, st sõidud, majutuse – kõik need värgid. Samas on seotud reisi puhul see eelis, et seal on lennuosa eraldi ja lennukindlustus käib eraldi rahvusvahelise Varssavi konventsiooni alla. Ehk teiste sõnadega tundub minu arvates esimesel pilgul stabiilsem ja kindlam omada teatavat lennukindlustust, kui võrrelda mingisuguse reisivärkstoaga, kes müüb ühte, teist või kolmandat, mis on selline segane asi. Kas me võime öelda, et pakettreisi kindlustatuse tase, määr, hind jne on stabiilsemad kui seotud reisi puhul või mitte? Siin ju lennukindlustust ei ole. Ma räägin just lennuõnnetuse juhtumitest.

11:05 Toomas Kivimägi

Aitäh selle küsimuse eest! Kui nüüd lennuõnnetuse puhul sõnasabast kinni haarata, siis ma tõesti ei tahtnud seda väga oma ettekandes rõhutada. Aga MKM ütles väga üheselt, et kui on pakettreis, siis on ikkagi kõik kulud tagatud. Ka kõik tervisega seotud asjad on tagatud. Kui aga on tegu seotud reisikorraldusteenusega, siis reisiettevõte, kes müüs sulle selle teenuse, ei vastuta praktiliselt mitte millegi eest. Kordan veel kord: see ei tähenda, et mitte keegi ei vastuta. Otse loomulikult peab vastutama ilmselt lennufirma või kindlustusfirma, kellega sul on tehtud elukindlustusleping või mida iganes. Siin on ilmselgelt vahe sees. Aga jah, ütleme, et need on erinevad asjad.
Tegelikult on eelnõu sisu ikkagi suunatud tarbija täiendavale kaitsele, mis mõnevõrra laieneb. Seesama seotud reisikorraldusteenus on toodud sisse uue mõistena ja varem tegelikult ei olnud seotud reisikorraldusteenuse puhul seda tagatise kohustust. Ja väga õige märkus oli sul nendesamade liinilendude kohta. Põhjus, millele ma vihjasin ja miks turismifirmade liit tahtis liinilennupiletite maksumuse tagatiste summast välja arvata, on tõepoolest see, et need on juba tagatud. Meil on suurusjärgus 20 reisibürood, kellel on õigus lennupileteid välja kirjutada. Nad on sõlminud IATA-ga vastavad lepingud, neil on teatud kohustused ja antud ka teatud tagatised IATA ees. Nii et see on tegelikult topelttagatis ja ütlen otse, lisakoormus ettevõtte jaoks. Aga veel kord: selsamal põhjusel, et direktiiv räägib sellest, et pakettreisi puhul peab olema tagatis kuni reisi lõpuni kogu ettemaksu ulatuses, MKM ikkagi ei nõustunud ettepanekuga. Toodi ka teisi näiteid. Mulle ei meeldi kunagi üksikjuhtumeid esile tuua, aga on üksikuid näiteid, kus lennufirma ei ole läinud pankrotti, kuid mingil põhjusel ei ole ka reisiettevõtte maksejõuetuse korral IATA väljakirjutatud lennupiletid kehtinud. Aga üksikjuhtumeid leiab alati, neid sulisid on siiski rohkem ...

11:07 Aseesimees Hanno Pevkur

Järgmisena küsib Valdo Randpere.

11:07 Valdo Randpere

Aitäh, hea ettekandja! Lugupeetud eesistuja! Mul on selline küsimus. Sa räägid topeltvastutusest, aga kas see eelnõu võib ka topeltkasu saamise kaasa tuua? Mõned krediitkaardid annavad mulle automaatselt reisikindlustuse, isegi kui ma reisi eest krediitkaardiga ei maksa, lennufirma võib mulle midagi pakkuda ja pakub ka see eelnõu, mida sina tutvustad. Kas see tähendab iseenesest, et ma võin mitmest allikast kompensatsiooni saada, kui asjad täitsa halvasti lähevad? Või tähendab see seda, et need teised, näiteks krediitkaardi väljaandjad, peaksid hakkama oma tingimusi muutma sel hetkel, kui see eelnõu seaduseks muutub?

11:08 Toomas Kivimägi

Aitäh! Ühene põhimõte on, et kindlustus kehtib ühekordselt. Ma olen seda ise ka korra uurinud, kui kaotasin ära oma kohvri ja mul oli mitu kindlustust eri kindlustusandjatelt. Tegelikult kehtib ühekordse kompenseerimise põhimõte. Nii et seda võimalust ei teki, et kui sul on tehtud lepingud kahes kindlustusfirmas, siis sa saad ka topeltkompensatsiooni. Ma oletan, et üldjuhul kehtib ühekordse kompenseerimise põhimõte. Võib-olla on mõne erakindlustusandja puhul võimalik mingi täiendav kompenseerimine, aga see peab siis olema eraldi ja selgelt välja kirjutatud. Nii et kehtib ikkagi ühekordse kompenseerimise põhimõte.
Ma vabandan oma ebakohase märkuse pärast oma eelmises vastuses. Otse loomulikult ei pidanud ma silmas Riigikogu liikmeid, see minu repliik oli kohatu. Vabandan selle eest!

11:09 Aseesimees Hanno Pevkur
Urmas Kruuse, palun!

11:09 Urmas Kruuse
Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Mul tekkis seda arutelu kuulates küsimus. Kas on ka teada, et kui me räägime pakettreisist ja sealsest ettevõtjate nn ettemaksu kindlustusgarantiist, siis milline on selle kindlustusosa struktuur? Tegelikult võiks ju öelda niimoodi, et lennupiletid võiks sealt välja võtta, kui selles struktuuris on lennukindlustuse osa viidud miinimumini. Ma viitan siin sellele, et võib tekkida mõttetu ülekindlustus, kui kehtib ainult ühe väljamakse printsiip. See tähendab tegelikult seda, et kui kindlustuse jaoks tuleb tagada näiteks, ma utreerin, 100 eurot, siis võib seal viia selle lennupiletite osa nullini, mis tähendab laiemas mõttes omakorda seda, et see ei ole enam ülemaksustatud. Kas seda on arutatud või kas on teada, milline see struktuur seal on? Või on see liiga mõttetu ja tehniline küsimus?

11:10 Toomas Kivimägi
Aitäh! Lennupiletite osa kohta on turismiettevõtjad tegelikult üheselt öelnud, et kui pakettreis toimub liinilennuga, siis on see lennupiletite maksumus selgelt välja toodav. Jah, MKM heitis natuke ette seda, et vahel, kui müüakse liinilennuga pakettreise, ei ole arve peal eristatav, mis on liinilennu maksumus ja mis on hotelli või muude teenuste maksumus. Selle kohta oli neil ka üks kompromissettepanek: võtta müüdud liinilennuga pakettreiside puhul aluseks mingi koefitsient ehk võtta aluseks koefitsient 0,8, mitte 100%. Igal juhul on turismifirmad selliseks aruandluseks valmis, see ei eelda neilt käsitööd. Selline eraldi rehkendus on neil olemas.
Ütlen veel kord, et ilmselgelt on reisibüroode jaoks liinilennupiletite maksumuse osas tegemist topeltkohustusega. Aga see on topeltkohustus siis, kui on tegemist pakettreisiga. Nagu ma eespool ütlesin, kui on tegemist seotud reisikorraldusteenusega, siis juhul, kui reisibüroo on raha lennupiletite eest lennufirmale ära maksnud – seda tehakse 24 tunni jooksul –, tal enam selle lennupileti maksumuse osas tagatise kohustust ei ole.

11:11 Aseesimees Hanno Pevkur
Järgmisena küsib Tiina Kangro.

11:12 Tiina Kangro
Aitäh! Ma palun veel väikest lisavastust üle-eelmisele küsimusele seoses sellega, et inimene saab kindlustushüvitist ühekordselt. See on selge. Aga kui see isegi ei ole selle seadusmuudatuse teema, siis äkki te oskate seletada ühte asja. Kas siis, kui inimene hakkab pöörduma kõikide võimalike kindlustajate poole, võib juhtuda, et ta jääb lõpuks oma hüvitisest ilma seetõttu, et eri kindlustajad ei suuda ära jagada, kes siis kompenseerib tema kahjud?

11:12 Toomas Kivimägi
Aitäh! Ma arvan, et seda probleemi ei teki. Kui mul on kindlustusleping taskus, siis on mul õigus minna kelle iganes juurde. Reeglina ma lähen selle juurde, kelle puhul on paremad tingimused. Ja kindlustusfirmal ei ole õigust keelduda sel põhjusel, et ma olen sellesama asja mõnes teises kindlustusfirmas veel kindlustanud. Siin on üks huvitav analoog, mis ei ole küll selle teemaga seotud. Mulle meenus just, et näiteks liikluskindlustuses on ka selline hästi liberaalne põhimõte, et tegelikult võin ka mina pöörduda oma kindlustusandja poole, kui mina ei ole avariis süüdi. Ma võin siinkohal valida, kui sellel, kes on avariis süüdi – temal peab ka kohustuslik liikluskindlustus olema –, on kindlustus firmas X, aga minul firmas A. Võime ühiselt pöörduda avarii tekitaja kindlustusandja poole, aga samamoodi on mul õigus pöörduda oma kindlustusandja poole. Nemad siis ise hiljem omavahel klaarivad. See on küll natukene teine näide, aga näitab ikkagi seda vabadust. Kohe kindlasti ei ole kindlustusandjal õigus keelduda minuga tegelemast või minu kaasust lahendamast põhjusel, et mul on veel kuskil mujal kindlustusleping tehtud. Seesama topeltmaksmise välistamine annab selle võimaluse. Kliendil on ikkagi õigus valida, millise kindlustusandja poole ta pöördub, kui tal on ühe ja sama asja peale mitu kindlustust tehtud.

11:14 Aseesimees Hanno Pevkur
Austatud ettekandja, kolleegidel rohkem küsimusi ei ole. Nüüd on siiski igaühel võimalik veel kõnetooli tulla ja läbirääkimiste käigus öelda, mis ta selle eelnõu kohta arvab. Ma sõnasoove ei näe. Meil on vaja läbi vaadata selle eelnõu kohta tehtud muudatusettepanekud. Nagu ettekandja ütles, on muudatusettepanekuid 11. Esimese muudatusettepaneku on esitanud majanduskomisjon ja juhtivkomisjon arvestas seda täielikult. Teise muudatusettepaneku on esitanud samuti majanduskomisjon, juhtivkomisjon arvestas täielikult. Kolmas samuti majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Neljas majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Viies majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Kuues majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Seitsmes muudatus majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Kaheksas muudatusettepanek majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Üheksas majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Kümnes majanduskomisjonilt, arvestatud täielikult. Ja ka 11. ettepaneku on esitanud majanduskomisjon, arvestatud täielikult. Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 492 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine lõpetatud.

---

4. 11:15 Konkurentsiseaduse muutmise seaduse eelnõu (508 SE) teine lugemine

11:16 Aseesimees Hanno Pevkur
Meie tänane viimane päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud konkurentsiseaduse muutmise seaduse eelnõu 508 teine lugemine. Ettekandjaks palun majanduskomisjoni liikme Tarmo Kruusimäe!

11:16 Tarmo Kruusimäe
Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Konkurentsiseaduse eelnõu teise lugemise tekst on nüüd teie ees. Meenutuseks neile, kes võib-olla ei tea, et eelnõu puudutab soovituslikku Euroopa Komisjoni läbipaistvusmoodulit, sellise riigiabi avalikustamist, mis ületab 500 000 eurot. See nõue kehtib meil eelmise aasta 1. juulist, Eesti on seda juba tegelikult täitnud. Üldjuhul öeldakse selliste muudatuste puhul, et tegemist on tehniliste direktiivide ülevõtmisega.
Kuu aega tagasi, 24. oktoobril, oli meil siin eelnõu esimene lugemine. Üheltki fraktsioonilt ega komisjonilt muudatusettepanekuid ei tulnud. Üksainuke tuli Rahandusministeeriumilt ja selle me esitame ka teile majanduskomisjoni muudatusettepanekuna. See on täpselt selline, püüan olla korrektne: muudatusettepanekuga täpsustatakse grupierandiga hõlmatud riigiabi andmise korral ajalist määratlust, mille kohaselt tuleb abi saajat teavitada enne otsuse tegemist grupierandiga hõlmatud põhimõtetest. Kehtiva seaduse kohaselt ei ole teavitamise ajaline määratlus täpselt reguleeritud ning õigusselguse huvides soovitatakse seda täpsustada. Loomulikult leidis ettepanek komisjonis konsensusliku toetuse.
Ja mõnest menetluslikust toimingust: saata eelnõu päevakorda teisele lugemisele 23. novembriks k.a ehk siis tänaseks (konsensuslik otsus: Sven Sester, Toomas Kivimägi, Deniss Boroditš, Erki Savisaar, Märt Sults ja Tarmo Kruusimäe), teha ettepanek teine lugemine lõpetada (kõik olid selle poolt), saata eelnõu kolmandale lugemisele juhul, kui teine lugemine lõpetatakse, 6. detsembriks, mis ei ole meil istungivaba nädal. Ja viimane menetluslik toiming: teha ettepanek viia siis läbi eelnõu lõpphääletus (ka konsensuslik otsus). Seega, head rahvasaadikud, palun teil eelnõu toetada! Aitäh!

11:18 Aseesimees Hanno Pevkur
Hea ettekandja, kolleegidel ei ole küsimusi tekkinud. Aitäh!

11:18 Tarmo Kruusimäe
Tänan!

11:18 Aseesimees Hanno Pevkur
Nüüd on meil võimalik avada läbirääkimised. Kas kellelgi on soovi selle eelnõu kohta midagi öelda? Ei ole. Vaatame siis läbi ka muudatusettepaneku, mis on selle eelnõu kohta laekunud. Üks muudatusettepanek, mille on esitanud majanduskomisjon. Komisjon arvestas seda täielikult. Kuna juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada, siis on eelnõu 508 teine lugemine

ka lõppenud.
Head kolleegid, oleme tänase päevakorra läbi vaadanud. Tuletan teile veel kord meelde, et kontrollige üle oma lauasahtlid ja see, mis teil laudadel on. Kellel võimalik, tulgu järgmisel nädalal, 28. novembril, siia saali ja pärast seda ka Riigikogu esimehe vastuvõtule, selleks et meenutada saja aasta taguseid sündmusi. Aitäh! Ilusat päeva ja edu tööks komisjonides!

Istungi lõpp kell 11.20.